

KO PES OSTARI IN SMRČEK OSIVI

V tem hitrem tempu življenja, ko tudi psi podlegajo civilizacijskim boleznim, je prava sreča in privilegij, če kuža dočaka častljivo starost

Kot pri človeku tudi pri psu vsaka doba v življenju prinaša lepe in manj lepe stvari. Tako je treba živeti tudi z ostarelim psom in mu takrat, ko skrbnika potrebuje, vračati za vse dobro, ki ga zagotovo ni bilo malo. Odnos skrbnika do psa je izraz kulture posameznika in tudi kulture naroda, še posebej se to pozna pri starih in obnemoglih živalih.

Različne pasme oziroma velikosti psa se starajo zelo različno. Za psa manjše rasti bomo pri osmih letih rekli, da je na začetku seniorskega obdobja, za veliko dogo ali mastifa pa je skoraj že čas, da pričnemo misliti na slovo. Proces staranja se prične pri orjaških pasmah med petim in sedmim letom, pri velikih med šestim in osmim, pri srednjih med sedmim in devetim, pri malih pasmah med devetim in enajstim letom. Nekdanja trditev, da eno pasje leto pomeni sedem človeških, že dolgo več ne drži. Znanstveniki so dokazali drugačno štetje let: v začetku se pes stara oziroma odrašča hitreje. Za prvi dve pasji leti štejemo 24 človeških, nato pa vsako naslednje velja pet človeških.

Če je kuža relativno zdrav in v dobri kondiciji, mu zmerno vsakodnevno gibanje ohranja čvrste mišice, ki pomagajo nositi od časa načeto okostje. Zato je gibanje v starosti treba prilagoditi vsakemu posameznemu psu, upoštevati njegove zmogljivosti in navade, predvsem pa ga nikakor ne opustiti.

Holistična veterinarska medicina ima dobre izkušnje z nekaterimi prehranskimi dodatki, ki jih poznamo iz humane medicine. Največji učinek prinaša **chlorella**, enocelična alga, ki je lahko dostopen in razmeroma cenen pripravek. Je skladišče vitaminov, mineralov, aminokislin in visokega odstotka klorofila, ki je eden najučinkovitejših »čistilcev« in razstrupljevalcev organizma. Povrhu vsega vsebuje sestavino, imenovano »rasni faktor chlorella«, ki je bogat vir življenjsko pomembne nukleinske kisline. Količina slednje se z leti v telesu zmanjšuje. Chlorella je pri procesu staranja velikega pomena, saj ga upočasnjuje, dodaja energijo in pozitivno vpliva na krvno sliko. Hkrati vzpodbudno vpliva na delovanje jeter in ledvic. Poročajo o primerih, ko se je izboljšalo tudi stanje srca in izginila začetna siva mrena. Chlorella izboljšuje stanje kože in pospešuje celjenje ran.

Dodajanje **vitamina E** prav tako pomaga pri revitalizaciji starejših živali. Dokazano je, da starajoče se živali potrebujejo večjo količino tega vitamina, ki znatno vpliva na procese oksidacije. Kot antioksidant neposredno zmanjšuje škodo na tkivih, ki nastane s staranjem. Pospešuje krvni obtok, vzpodbuja imunski sistem, vitalnost, izboljšuje problematično stanje kože in libido. Na naših policah je dosegljivo tudi prehransko dopolnilo **Missing Link**. Večina skrbnikov psov ima z njim odlične izkušnje. Vsebuje encime, maščobne kisline, vlaknine, vitamine, koristne bakterije, minerale v sledih in zdravju prijazne rastlinske izvlečke.

Teža je za stanje starejšega psa zelo pomemben dejavnik, saj psi z ustrezno težo praviloma živijo dlje. Sklepi in vezi niso obremenjene v tolikšni meri kot pri debelem psu, enako velja za krvni obtok. Tudi možnost poškodb je pri vitkejšem psu manjša, zato ostarelim psom dajemo kvalitetno, vendar manj kalorično hrano. Izmed prehranskih dodatkov veljajo pravila, ki so pravzaprav enaka tudi za ljudi. Pes, ki s težavo sede ali lega, vam bo hvaležen za pripravke, namenjene obnavljanju hrustancev v kolčnih in komolčnih sklepih. Stanje psa se lahko, če je bilo zdravilo uporabljeno pravočasno, zelo hitro in opazno popravi. Prav tako holistični (celostni) veterinarji priporočajo dodajanje **koencima Q10**, maščob iz skupine **Omega 3 in 6** ter antioksidante.

Nenazadnje je potrebno opozoriti tudi na spremenjeno vedenje, ki si ga nekateri manj osveščeni in manj razgledani skrbniki ostarelih psov napačno razlagajo. Razlaga pa je zelo

preprosta, samo za trenutek se je potrebno poglobiti v pasjo dušo in z lahkoto bomo razumeli njegove odzive. Tudi star pes ima pravico, da ga kje kaj boli, da ima slabe in manj slabe dneve. Če psa nenamerno primemo tako, da mu povzročimo nenadno bolečino, je zelo verjetno, da se bo nanjo odzval s cviljenjem ali renčanjem, včasih celo z ugrizom. Gre za trenutno reakcijo, ki še ne pomeni, da je tak pes postal nevaren. Bolj, ko se bo skrbnik psa dotikal, mu lajšal okorelost sklepov z nežno masažo in mu pomagal pri premagovanju ovir, bolje bo spoznal boleča mesta svojega psa in se jim izogibal. Staranje pa poleg z dobro oskrbo in rednimi sprehodi lahko upočasnimo tudi tako, da zaposlimo pasje možgane: z nalaganjem več fizičnih in mentalnih vaj ohranjamo psa v kondiciji.

Bachove cvetlične kapljice lahko uporabimo za revitalizacijo starih živali in sicer pripravek **Oliva (Olea europaea)**. Slednjega priporočajo tudi za skrbnike, ki jih izčrpava dolgotrajna nega za rakom obolelih živali. Stari psi, ki izgubijo vid zaradi glavkoma, katarakte ali drugih očesnih bolezni oziroma oglušijo, lahko svojo travmo lažje sprejmejo, če jim pomagamo z Bachovimi kapljicami iz **oreha (Juglans regia)**.

Življenje naših štirinožnih sopotnikov se žal konča veliko prekmalu in dolžnost vsakega skrbnika je, da poskrbi za živali prijazen odhod. Psa lahko pripravimo s predhodnim dajanjem homeopatskega pripravka **Arsenicum album 30 CH**, s kapljicami **Recue Remedy**, ki bodo pomagale pri stresu tako živali kot njenemu skrbniku, pa tudi Bachov izvleček iz oreha (Juglans regia) holistični veterinarji priporočajo kot pripomoček pri evtanaziji. Seveda je ta zadnji poseg pri katerikoli živali potreben posebne obravnave. Homeopatske pripravke predpisujemo zelo individualno glede na fiziološko in psihično stanje. Temeljno pravilo pa je, da mora biti žival sama pripravljena na odhod. Tisti skrbniki, ki svojega štirinožca dobro poznajo, bodo njegovo voljo zelo tankočutno prepoznali in ravnali temu primerno.

Mojca Sajovic